

(formuleringen die slechts aantonen dat van Mook geen reële kijk meer had op wat internationaal en nationaal dreigde¹).

'Tenzij de Nederlandse regering binnen enkele dagen tot een beslissing komt, zal ik voor de keus komen te staan om hetzij mijn taak als verder onuitvoerbaar op te geven, hetzij de verantwoordelijkheid als een schipper op zijn schip in nood te nemen voor maatregelen welke noodzakelijk zijn om het land te redden dat aan mijn zorgen is toevertrouwd.'²

Was de situatie in Indië zó ernstig? Blijkbaar wel, concludeerde Jonkman. Toen het kabinet op 13 augustus ter bespreking van van Mooks telegram bijeenkwam³, stelde *hij* voor, verlof te geven tot een oprukken naar Djokjakarta. Zijn partijgenoot Drees evenwel zette zich schrap. 'Het is', zei deze,

'een illusie, te menen dat de bezetting van Djokja het einde betekent van sabotage, guerrilla, enz. De leiders van de Republiek zullen de strijd op Sumatra of buiten Indonesië voortzetten. Van Sjahrir en de zijnen maakt men martelaren . . . Als men nu naar Djokja oprukt, zal de internationale reactie slechter zijn dan ooit . . . Hoe moeilijk de toestand ook is, men moet in geen geval een beslissing nemen die ons land in de afgrond zal sleuren.'

Verdeeldheid dus. Beel die, evenals koningin Wilhelmina, een voorstander van de opmars naar Djokja was geworden (Romme en de KVP-fractie dachten er net zo over) en die achter de rug van de eerstverantwoordelijke minister, Jonkman, om Spoor had laten vragen om hem rechtstreeks te informeren⁴, belegde voor de volgende dag, 14

¹ Die kijk was ook aan Spoor niet gegeven; hij had, toen het kabinet afwijzend had beschikt op van Mooks 'eerste' voorstel om naar Djokja op te rukken, aan Kruls o.m. geseind: 'Leve de partijen, ook al gaan land en volk eraan kapot.' (telegram d.d. 31 juli 1947: a.v., p. 136). ² Op 14 augustus zei Gerbrandy in zijn eerder behandelde radiotoespraak voor de NCRV: 'De noodzaak van handelen die dr. van Mook moet kennen, die noodzaak kennen ook al zijn medewerkers, ook de legercommandant, die kent heel Batavia' – wij leiden uit die passage af dat veel van de inhoud der regeringstelegrammen aan de particulier Gerbrandy moet zijn doorgegeven. ³ Notulen: *NIB*, dl. X, p. 380 e.v. ⁴ Kruls had op 10 augustus aan Spoor geseind: 'Beel verzocht nogmaals dringend om langs normale lijn' (d.w.z. via de radioverbinding tussen de generale staf in Batavia en de generale staf in Den Haag) 'regelmatig en bij voortdurend en vooral gedetailleerd te seinen hoe toestand zich ontwikkelt . . . Hij vraagt voorts volle medewerking, omdat slechts door volledig samenspel van allen het uiteindelijke doel, zij het moeizaam, zal zijn te bereiken . . . Houdt vol. Wij werken langs alle kanalen.' (tekst: *NIB*, dl. X, p. 390).